

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายการศึกษาของไทยที่เป็นแม่บทกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา มาตรา 4 ให้คำว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่วนครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยมาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 30 ได้ย้ำเน้นถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา รวมทั้งมาตรา 24 (5) กำหนดให้สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 5)

นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่จัดทำขึ้นตามการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงการวิจัยไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรต้องมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยครูผู้สอนต้องนำกระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนา การแก้ปัญหาหรือพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุป

ผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนา การรายงานผลการเรียนรู้ และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 34)

ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่ง ประวิศ เจริญวรรณ (2546 : 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูที่ต้องทำควบคู่กับการจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบที่ครูต้องใช้บูรณาการความรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ เพื่อคิดค้นวิธีสอน สื่อ หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ผสานกับแนวคิดพื้นฐานของการวิจัย ในการประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หรือแก้ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นทักษะที่ครูต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญการ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของครูมืออาชีพ รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 9-10) กล่าวว่า ในยุคของการปฏิรูปการเรียนรู้ ครูควรใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ขณะเดียวกันในสภาพการปฏิบัติจริงครูที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาในการทำวิจัย ไม่รู้จะเริ่มตรงไหน ไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไร เมื่อเริ่มต้นได้แล้วจะทำได้สำเร็จหรือไม่ คำถามเริ่มต้นเหล่านี้ มีจุดเริ่มต้นที่ตัวครูซึ่งจะต้องเป็นผู้เสียสละและทุ่มเทความพยายาม รวมถึงความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลที่แท้จริง จึงอาจกล่าวได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นนำมาใช้ในการเรียนการสอนหรือพัฒนาผู้เรียนนั้น และขยายไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายหรือการบริหารในภาพที่กว้างมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นเรื่องที่ผู้บริหารจะต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษา ได้กำหนดนโยบายการวิจัย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2546- 2550) ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการวิจัย โดยใช้รูปแบบการวิจัยที่หลากหลาย การสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการวิจัยโดยเร่งรัดให้มีการสร้าง และพัฒนาบุคลากรทางการวิจัยให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำการวิจัยเพื่อพัฒนางาน โดยเร่งรัด ให้นำหน่วยงานทุกระดับจัดหาและสนับสนุนด้านงบประมาณ จัดระบบสารสนเทศ นิเทศติดตามและประเมินผลเพื่อให้การดำเนินการวิจัยของบุคลากร และหน่วยงานสามารถดำเนินการวิจัย และนำผลการวิจัยไปพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2546-2552 ที่ได้ระบุในการประเมินความก้าวหน้าของครูให้มุ่งเน้นประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน และมุ่งเน้นให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 17)

ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำของสถานศึกษาและแบบอย่างของผู้เรียนรู้ด้วยตนเองผู้บริหารอาจเริ่มจากการประเมินสถานภาพของตนเองและของโรงเรียนทั้งโรงเรียนว่ามีศักยภาพเพียงใด แล้วนำไปเป็นฐานในการพัฒนาให้โรงเรียนมีระบบ โครงสร้าง และวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการกระจายอำนาจ การตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล การพัฒนาบุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทั้ง โรงเรียนผู้บริหารจะใช้การปฏิรูปจริงและการประเมินผลเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ทักษะคิด ที่จะบริหารจัดการตามสภาพความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมคุณภาพและการแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นสำคัญ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 6-7) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาจส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อหรือนำการวิจัยเข้าสู่สถานศึกษาผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยช่วยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยความพึงพอใจ คือ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัย การให้ความยอมรับนับถือของครูผู้ทำวิจัย การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัย การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 11)

ครูถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพราะครูเป็นผู้ที่ทราบปัญหาของนักเรียน ได้ดีที่สุดและครูเองก็สามารถทุ่มเทพลังตน มีความคล่องตัวสูงในการเริ่มการศึกษาวิจัย ให้ได้การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองอย่างเต็มที่ โดยกระบวนการวิจัยดังกล่าวนี้ครูจะต้องทำการศึกษาวิจัยด้วยการเก็บข้อมูลสภาพการเรียนการสอนของตนเองอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เชื่อถือได้ ผลของการศึกษาเสมือนเป็นคัมภีร์ต้องสะท้อนตัวครู และผู้ร่วมปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ให้ได้ทราบสภาพการณ์ที่เป็นจริงได้ตลอดเวลาช่วยให้ครูได้ความรู้เพื่อพัฒนาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ ได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนหรือในโรงเรียนครูได้วินิจฉัยวิเคราะห์การกระทำของตนเองและกลุ่มได้ แยกแยะแจกแจงและพิจารณาในหลักการและเหตุผลการจัดการศึกษาอย่างละเอียดและชัดเจน

อันจะเป็นคุณค่ายิ่งต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพื่อทดสอบทฤษฎีทางการศึกษาสำหรับให้ครูนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งให้เห็นแนวทางการทำงานที่เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีหรือหลักการการปฏิบัติอย่างชัดเจน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (กรมวิชาการ. 2545 : 3)

การทำการวิจัยในชั้นเรียนถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การจะนำการวิจัยเข้าไปช่วยในการเรียนการสอนและนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนได้นั้น ครูผู้ใช้หลักสูตรต้องสามารถวิจัยได้และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ทันเวลาและถูกต้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริง ครูทุกคนต้องศึกษาและทดลองวิจัยกันอย่างจริงจังเพื่อความก้าวหน้าในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 25) ครูผู้สอนควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตลอดเวลา ซึ่งมาตรการที่ช่วยเสริมสร้างความสอดคล้องของการวิจัยการศึกษาประการหนึ่งคือ การฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะและจิตวิญญาณของนักวิจัยที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์และทักษะในการเขียนรายงาน (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. 2547 : 5-6)

จากการรายงานการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าครึ่งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้อยู่ในอันดับท้ายของประเด็นที่ศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานร้อยละ 20 ดำเนินการอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนอีกร้อยละ 80 ดำเนินการอยู่ในระดับน้อย สำหรับสภาพปัญหาการนำผลการวิจัยมาใช้ประกอบกับการไม่เข้าใจปัญหาที่แท้จริง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็น ผู้บริโภคงานวิจัยไปเป็นผู้ทำการวิจัยด้วยตนเอง และเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลมากขึ้น มีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 42) ตลอดจนผู้เรียนได้รับการพัฒนาและส่งเสริมจนบรรลุศักยภาพสูงสุด เนื่องจากครูสามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ตรงสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนแต่ละคน และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากผู้บริหาร โรงเรียนอย่างยั่งยืนและถูกต้องตามหลักวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 29)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้รับผิดชอบการจัดการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่ 6 อำเภอ
 ได้แก่ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอนาเชือก อำเภอนาหว้า อำเภอเมือง อำเภอเมือง และ
 อำเภอเกษตรวิสัย ปัจจุบันปีการศึกษา 2549 มีสถานศึกษารวม 320 โรงเรียน จำแนกเป็น
 สถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 292 โรงเรียน และสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 28
 โรงเรียนซึ่งจากนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ได้กำหนดให้
 สถานศึกษาทุกแห่งได้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูควบคู่
 ไประหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละหน่วยการ
 เรียนรู้ รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้จึงจัดทำโครงการอบรมครู
 เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2547-2548 โดยให้
 ครูแกนนำสถานศึกษาละ 2 คน ได้ผ่านการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำไปขยายผล
 แก่ครูอื่นในสถานศึกษา แต่จากการดำเนินงานพบอุปสรรคเกิดขึ้นในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-2
 ค่อนข้างมาก เพราะครูมีชั่วโมงการสอนและงานพิเศษค่อนข้างมาก ขาดความรู้ความเข้าใจ
 ในการทำวิจัยเพราะส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ขาดคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์
 ข้อมูล ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญการด้านการวิจัย และไม่มีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนในระดับ
 สถานศึกษา ประกอบกับมีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนแต่ละขนาด กล่าวคือ โรงเรียน
 ขนาดใหญ่มักจะมีศักยภาพมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางทั้งจำนวนบุคลากร งบประมาณ และ
 อาคารสถานที่ รวมทั้งมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันและครอบคลุมภาระงานสำหรับ
 การวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ ประกอบกับเป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร
 การปรับเปลี่ยนระบบการบริหารมาเป็นแบบนิติบุคคล ทำให้โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ซึ่งมีพื้นที่
 หรือทรัพย์สินเพื่อหารายได้ของตนเองและนำมาพัฒนางานวิจัยมากกว่า แต่อุปสรรคของ
 โรงเรียนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในตัวอำเภอหรือชุมชนเมืองที่มีแหล่งมั่วสุมที่ตั้งอยู่รอบ ๆ โรงเรียน
 ค่อนข้างมาก และจำนวนนักเรียนต่อครูค่อนข้างมาก ครูจึงต้องติดตามดูแลนักเรียนเกี่ยวกับ
 ความประพฤติและต้องดูแลนักเรียนประจำชั้นอย่างใกล้ชิด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2549 : 13-18)

จากความสำคัญของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัย
 ในชั้นเรียนวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนและมีหน้าที่ปฏิรูปการเรียน
 การสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จึงมีความสนใจทำการศึกษามหาสารคามเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
 ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม

มหาสารคาม เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาการทำการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ได้นำขอบข่ายการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยบูรณาการแนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ของ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 215-217) กระบวนการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับ ผู้บริหารของ ชีระ รุญเจริญ (2546 : 136-137) และสุวิมล ว่องวาณิช (2547 : 78- 80) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ
2. การจัด โครงสร้างของสถานศึกษา
3. การสนับสนุนด้านงบประมาณ
4. การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร
5. การสร้างขวัญและกำลังใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามระดับ การศึกษา และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูของผู้บริหาร โรงเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. บทบาทผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูช่วงชั้น ที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่จบระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูแตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 292 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2549 ที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 168 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น

- 1) ระดับปริญญาตรี
- 2) ระดับปริญญาโทขึ้นไป

3.1.2 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูช่วงชั้นที่ 1-2 ใน 5 ด้าน คือ

- 3.2.1 การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ
- 3.2.2 การจัดโครงสร้างของสถานศึกษา
- 3.2.3 การสนับสนุนด้านงบประมาณ
- 3.2.4 การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร
- 3.2.5 การสร้างขวัญและกำลังใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **บทบาทในการส่งเสริม** หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในการพัฒนาให้มีการทำการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูผู้สอน รวมทั้งการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และการอำนวยความสะดวกในประการต่าง ๆ ที่จะปรับปรุงการทำงานวิจัยในชั้นเรียน 5 ด้าน คือ

1.1 **การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ** หมายถึง การจัดให้มีนโยบายหรือ ข้อกำหนดเพื่อสนับสนุนการทำการวิจัยในชั้นเรียน การประชุมชี้แจงคณะกรรมการเพื่อทราบ นโยบาย วัตถุประสงค์ การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดหาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย การจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการวิจัยในชั้นเรียน การให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายในการบริหารการวิจัยในชั้นเรียน การส่งเสริมให้ครูมีการทำการวิจัยหรือ ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการทำการวิจัยในชั้นเรียน การนำผลการวิจัยในชั้นเรียน ไปใช้ในการวางแผนการกำหนดนโยบายของโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม การทำการวิจัยในชั้นเรียน การชี้แนะให้ครูเกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นพื้นฐาน และการเปิดโอกาสให้ครูศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

1.2 **การจัดโครงสร้างของสถานศึกษา** หมายถึง การจัดโครงสร้างการบริหาร ของสถานศึกษาให้มีฝ่ายส่งเสริม ดูแล และนิเทศการทำการวิจัยในชั้นเรียนของครูให้เป็นไป ตามเป้าหมาย เพื่อให้รับรู้ข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของครูในการทำการวิจัยในชั้นเรียน และพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครู

1.3 **การสนับสนุนด้านงบประมาณ** หมายถึง การจัดงบประมาณให้ทุกฝ่าย/งาน การจัดทำงบประมาณจากองค์กรภายนอกสนับสนุน การให้ทุนอุดหนุนการวิจัยการพัฒนา บุคลากร และการเผยแพร่ผลการวิจัยอย่างทั่วถึง

1.4 **การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร** หมายถึง การสนับสนุนให้มีการอบรมให้ ความรู้ทางด้านการศึกษาแก่บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและสนับสนุนให้มีการทำการวิจัย

การอำนวยความสะดวกให้สามารถทำการวิจัยได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งการมีส่วนร่วมหรือเป็นที่ปรึกษาในการทำการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน และการพัฒนาศักยภาพของตนเองในการทำการวิจัยในชั้นเรียน

1.5 การสร้างขวัญและกำลังใจ หมายถึง การสร้างขวัญ กำลังใจ และสร้างความสุขในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน จัดให้มีการให้รางวัล การยกย่อง ชมเชย และการพิจารณาความดีความชอบแก่ครูที่ทำการวิจัยในชั้นเรียน

2. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษาค้นคว้าตามระเบียบการทางวิทยาศาสตร์ที่มีกระบวนการ และขั้นตอนการแสวงหาความรู้ที่เน้นในการพัฒนา หรือปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือได้ โดยครู เพื่อครู และสำหรับครู เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดในชั้นเรียน

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหรือผู้ที่รักษากรในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2549

4. สถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาหรือตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2549

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดมหาสารคาม ใน 6 อำเภอ คือ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน อำเภอขามเฒ่า และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

6. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ

6.1 ระดับปริญญาตรี หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนที่จบตั้งแต่ระดับอนุปริญญาตรีหรือระดับปริญญาตรีหรือวุฒิมหาบัณฑิตที่เทียบเท่า

6.2 จบระดับปริญญาโทขึ้นไป หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนที่จบตั้งแต่ระดับปริญญาโทหรือระดับปริญญาเอก

7. **ขนาดโรงเรียน** หมายถึง ขนาดของสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 ที่แบ่งตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 3 ขนาด คือ

7.1 **ขนาดเล็ก** หมายถึง สถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 ที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

7.2 **ขนาดกลาง** หมายถึง สถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

7.3 **ขนาดใหญ่** หมายถึง สถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดเป็นนโยบายและสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีรูปแบบหลากหลายทุกระดับ
2. เพื่อเป็นข้อเสนอสืบค้นให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและมีความชัดเจน
3. เพื่อให้ผู้บริหารและครูมีความตระหนักเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมากยิ่งขึ้น